

Bruxelles, den 2.6.2014
COM(2014) 415 final

Henstilling med henblik på

RÅDETS HENSTILLING

om Letlands nationale reformprogram for 2014

og med Rådets udtalelse om Letlands stabilitetsprogram for 2014

{SWD(2014) 415 final}

Henstilling med henblik på

RÅDETS HENSTILLING

om Letlands nationale reformprogram for 2014

og med Rådets udtalelse om Letlands stabilitetsprogram for 2014

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,

som henviser til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 121, stk. 2, og artikel 148, stk. 4,

som henviser til Rådets forordning (EF) nr. 1466/97 af 7. juli 1997 om styrkelse af overvågningen af budgetstillinger samt overvågning og samordning af økonomiske politikker¹, særlig artikel 5, stk. 2,

som henviser til henstilling fra Europa-Kommissionen²,

som henviser til beslutninger fra Europa-Parlamentet³,

som henviser til konklusionerne fra Det Europæiske Råd,

som henviser til udtalelse fra Beskæftigelsesudvalget,

som henviser til udtalelse fra Det Økonomiske og Finansielle Udvalg,

som henviser til udtalelse fra Udvalget for Social Beskyttelse,

som henviser til udtalelse fra Udvalget for Økonomisk Politik, og

som tager følgende i betragtning:

- (1) Den 26. marts 2010 godkendte Det Europæiske Råd Kommissionens forslag til en ny strategi for beskæftigelse og vækst, Europa 2020, baseret på en øget samordning af de økonomiske politikker, som fokuserer på de nøgleområder, hvor der skal gøres en særlig indsats for at øge Europas potentiale for bæredygtig vækst og konkurrenceevne.
- (2) På grundlag af Kommissionens forslag vedtog Rådet den 13. juli 2010 en henstilling om de overordnede retningslinjer for medlemsstaternes og Unionens økonomiske politikker (2010-2014) og den 21. oktober 2010 en afgørelse om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker, som tilsammen udgør de "integrerede retningslinjer". Medlemsstaterne blev opfordret til at tage de integrerede retningslinjer i betragtning i deres nationale økonomiske politik og beskæftigelsespolitik.
- (3) Den 29. juni 2012 vedtog stats- og regeringscheferne en vækst- og beskæftigelsespagt, som udgør en sammenhængende ramme for indsatsen på

¹ EFT L 209 af 2.8.1997, s. 1.

² COM(2014) 415 final.

³ P7_TA(2014)0128 og P7_TA(2014)0129.

nationalt plan og på EU-plan samt i euroområdet under anvendelse af alle tilgængelige løftestænger, instrumenter og politikker. De traf beslutning om tiltag, der skal iværksættes af medlemsstaterne, og forpligtede sig navnlig fuldt ud til at nå målene i Europa 2020-strategien og gennemføre de landespecifikke henstillinger.

- (4) Den 9. juli 2013 vedtog Rådet en henstilling om Letlands nationale reformprogram for 2013 og afgav sin udtalelse om Letlands opdaterede konvergensprogram for 2012-2016.
- (5) Den 13. november 2013 vedtog Kommissionen den årlige vækstundersøgelse⁴, som markerede starten på det europæiske semester for samordning af de økonomiske politikker i 2014. Samme dag vedtog Kommissionen på grundlag af forordning (EU) nr. 1176/2011 rapporten om varslingsmekanismen⁵, hvori Letland ikke blev udpeget som en af de medlemsstater, for hvilke der ville blive gennemført en dybdegående undersøgelse.
- (6) Den 20. december 2013 tilsluttede Det Europæiske Råd sig prioriteterne med henblik på sikring af finansiell stabilitet, finanspolitisk konsolidering og tiltag til fremme af vækst. Det understregede behovet for at fortsætte en differentieret og væksthæmmende finanspolitisk konsolidering, genetablere normale lånemuligheder i økonomien, fremme vækst og konkurrenceevne, håndtere arbejdsløsheden og de sociale konsekvenser af krisen og modernisere den offentlige forvaltning.
- (7) Den 29. april 2014 afleverede Letland sit nationale reformprogram for 2014 og den 30. april 2014 sit stabilitetsprogram for 2014. For at tage hensyn til de indbyrdes sammenhænge mellem de to programmer er de blevet vurderet sammen.
- (8) Formålet med den budgetstrategi, der skitseres i stabilitetsprogrammet for 2014, er gradvist at reducere det samlede underskud og at bevare en strukturel saldo, som er i overensstemmelse med den mellemfristede målsætning, under hensyntagen til den tilladte afvigelse fra den mellemfristede målsætning på grund af effekten af den systemiske pensionsreform. I programmet er den mellemfristede målsætning ændret fra -0,5 % til -1,0 %; den nye mellemfristede målsætning afspejler kravene i stabilitets- og vækstpagten. Den planlagte sti for den offentlige saldo i Letlands program indebærer en gradvis forringelse af den (genberegnete) strukturelle saldo, selvom denne fortsat vil være inden for den margen, der tillades i som følge af gennemførelsen af den systemiske pensionsreform. Tages der hensyn til den tilladte afvigelse fra den mellemfristede målsætning, er det planlagte strukturelle underskud i overensstemmelse med kravene i pagten indtil 2016. Den planlagte stigning i det genberegnete strukturelle underskud i 2017 medfører imidlertid en afvigelse fra den nødvendige tilpasningssti hen imod den mellemfristede målsætning. Generelt er den budgetstrategi, der skitseres i programmet, hovedsageligt i overensstemmelse med kravene i vækst- og stabilitetspagten. Den offentlige gæld forventes at holde sig pænt under 60 % af BNP i hele programperioden med et fald til 31 % af BNP i 2017. Det makroøkonomiske scenarie, der danner grundlag for programmets budgetfremskrivninger, som ikke er blevet godkendt af en uafhængig institution, er realistisk. Den økonomiske vækst forventes at ligge på ca. 4 % om året i programperioden, og de forventede prisstigninger er moderate. I programmets budgetscenarie forventes der et skarpt fald i den andel af BNP, som udgøres af statens indtægter og udgifter, hvilket afspejler adskillige indtægtsreducerende foranstaltninger og målrettede udgiftsbegrænsninger. Stigende udgiftskrav på flere

⁴ COM(2013) 800 final.

⁵ COM(2013) 790 final.

politikområder udgør en risiko for de forventede udgiftsreduktioner i programmet. Kommissionens forårsprognose fra 2014 viser, at der, på trods af at finanspolitikken for 2014 er i overensstemmelse med pagtens krav, er en risiko for en afvigelse i 2015. Baseret på dets vurdering af programmet i henhold til forordning (EF) nr. 1466/97 og Kommissionens prognose er Rådet af den opfattelse, at det strukturelle underskuds afvigelse fra den mellemfristede målsætning afspejler effekten af den systemiske pensionsreform i 2014, mens der fra 2015 er en risiko for afvigelse fra den påkrævede tilpasningssti.

- (9) Letland har taget skridt til mindske skattebyrden for lavtlønnede og familier med forsørgerpligt og styrke ejendoms- og miljøbeskatningen, men disse skatters niveau og udformning påvirker ikke i tilstrækkelig grad adfærden blandt de økonomisk aktører, og visse miljøskadelige former for støtte finder fortsat anvendelse. Selvom myndighederne har gjort fremskridt med hensyn til at forbedre overholdelsen af skattereglerne og reducere andelen af økonomisk aktivitet, der ikke opgives til skattevæsenet, hvilket især skyldes forbedret risikovurdering og skærpelse af sanktionerne over for svig, er der fortsat udfordringer i kampen mod skattesvig og skatteunddragelse. Dette gælder især indtægterne fra forbrugsafgifter, der, på trods af at de udgør en betydelig del af den samlede beskatning, kan øges betydeligt, hvis overholdelsen af reglerne forbedres.
- (10) Selvom der oprindeligt var en ambitiøs reformplan for de højere uddannelser, har Letland ikke gjort fremskridt med hensyn til at etablere et internationalt godkendt akkrediteringssystem, planerne for at indføre en ny finansieringsmodel er usikre, konsolideringen af institutter for højere uddannelse er blevet svækket, og begrænsningerne med hensyn til brug af fremmedsprog er fortsat uændrede. Dette på trods af at der er betydelig plads til reformer af det højere uddannelsessystem, som er for stort i forhold til det faldende befolkningstal, udbyder for mange forskellige studieprogrammer og ikke er særlig attraktivt for udenlandske studerende og undervisere. Resultatet af den første uafhængige vurdering af forskningsinstitutioner viser, at kun ca. 10 % af dem, der blev evalueret, kan betragtes som internationale forskningscentre på højt niveau. Derudover havde Letland en forsknings- og udviklingsintensitet på 0,66 % af BNP i 2012, og landet er ikke på vej til at opfylde sit Europa 2020-mål om at anvende 1,5 % af BNP til forskning og udvikling.
- (11) Letland har gjort fremskridt med hensyn til at bekæmpe arbejdsløsheden, som er faldet betragteligt. Ungdomsarbejdsløsheden er imidlertid relativt høj, og der er behov for opsøgende foranstaltninger over for de arbejdsløse unge, som ikke er registreret hos arbejdsformidlingen. Selvom Letland har iværksat foranstaltninger vedrørende kvalifikationsmismatch, kræver dette aspekt fortsat opmærksomhed, især med hensyn til at forbedre kvaliteten af praktikpladser og udviklingen af en omfattende karrierevejledning. De aktive arbejdsmarkedspolitikker er fortsat af begrænset omfang og er i for høj grad afhængige af offentlige arbejder.
- (12) Fattigdommen i den arbejdsdygtige lettiske befolkning er fortsat høj. Letland har taget visse skridt til at reformere den sociale bistand og har gennemført en omfattende evaluering af socialsikringssystemet, som giver et solidt grundlag for en evidensbaseret reform. Landet har hævet de forskellige børnerelaterede ydelser betydeligt og de skattefrie tærskler for personlig indkomst ved forsørgerpligt. Den sociale beskyttelses effektivitet med hensyn til fattigdomsbekæmpelse er imidlertid fortsat begrænset, og det er stadig en udfordring at skabe et effektivt socialt sikkerhedsnet. Generelt risikerer en stor andel af befolkningen fattigdom og social udstødelse, og denne andel er endnu højere for børn. Familier med børn, arbejdsløse,

handicappede og landbefolkningen risikerer i særligt høj grad fattigdom og social udstødelse. Letlands udgifter til social beskyttelse målt som andel af BNP er den laveste i EU. Adgangen til sundhedsydelser begrænses af omkostningerne, herunder høj egenbetaling og almindelig udbredt sort betaling, hvilket betyder, at en stor del af befolkningen ikke får opfyldt deres behov for disse ydelser. Der er betydelig plads til at forbedre systemets effektivitet, sikre omkostningseffektiv finansiering og fremme sygdomsforebyggende aktiviteter.

- (13) Letland har gjort visse fremskridt med hensyn til at åbne sit elektricitetsmarked for konkurrence, og denne åbning udvides til husholdningssektoren i begyndelsen af 2015. Letland tilsluttede sig det regionale skandinavisk-baltiske Nord Pool Spot-marked for elektricitet i juni 2013. Der er yderligere behov for at styrke sammenkoblingen med EU's energimarked, eftersom Letland for øjeblikket er afhængig af import, og den grænseoverskridende forbindelse til Estland oftest er overbelastet. Udviklingen af infrastrukturen er derfor afgørende, og Letland står over for betydelige udfordringer med hensyn til at lukke huller i deri. Der er gjort visse fremskridt i naturgassektoren, idet parlamentet har godkendt ændringer af energilovgivningen, som betyder en gradvis åbning af gasmarkedet fra april 2014; en fuldstændig markedsåbning er imidlertid blevet udsat til 2017. Letland har iværksat en balanceret blanding af foranstaltninger med henblik på energibesparelser i økonomiens væsentligste sektorer, og i de kommende år vil mere end 70 % af energibesparelserne komme fra bygningssektoren. Der er imidlertid fortsat behov for at forbedre effektiviteten inden for transport, bygninger og varmesystemer.
- (14) Letland har gjort en betydelig indsats for at forbedre kapaciteten i retssystemet med henblik på at mindske efterslæbet og længden af sager. Det juridiske efterslæb udgør imidlertid fortsat en trussel for erhvervslivet, og der er behov for at gennemføre reformer, som forbedrer retssystemets effektivitet og kvalitet, bl.a. med hensyn til insolvens, mægling og voldgift. Letland har foreslået ambitiøse reformer af den offentlige forvaltning; men gennemførelsen af dem er langsom og gælder ikke lokalforvaltningerne, og reformen af de statsejede virksomheder er blevet meget forsinket. Der er behov for ændringer af konkurrencelovgivningen for at sikre konkurrencerådet større institutionel og finansiel uafhængighed, så det kan gribe effektivt ind, når offentlige og private organer begrænser den frie konkurrence.
- (15) Som led i det europæiske semester har Kommissionen gennemført en omfattende analyse af Letlands økonomiske politik. Den har vurderet stabilitetsprogrammet og det nationale reformprogram. Kommissionen har ikke blot taget hensyn til deres relevans for en holdbar finanspolitik og socioøkonomisk politik i Letland, men også til, i hvor høj grad de er i overensstemmelse med EU-regler og -retningslinjer, da der er behov for at styrke Unionens samlede økonomiske styring, ved at der fra EU-plan gives input til kommende nationale beslutninger. Dens henstillinger som led i det europæiske semester er afspejlet i henstilling 1-5 nedenfor.
- (16) På baggrund af denne vurdering har Rådet gennemgået Letlands stabilitetsprogram, og Rådets udtalelse⁶ afspejles især i henstilling 1 nedenfor,
- (17) Inden for rammerne af det europæiske semester har Kommissionen også foretaget en analyse af den økonomiske politik i euroområdet som helhed. På dette grundlag har Rådet udstedt specifikke henstillinger rettet til medlemsstater, der har euroen som valuta. Letland bør også sikre fuld og rettidig gennemførelse af disse henstillinger,

⁶ I henhold til artikel 5, stk. 2, i Rådets forordning (EF) nr. 1466/97.

HENSTILLER, at Letland i perioden 2014-2015 træffer foranstaltninger med henblik på at:

1. Bevare en sund finanspolitisk stilling i 2014 og styrke budgetstrategien fra og med 2015 og derigennem sikre, at afvigelsen fra den mellemfristede målsætning fortsat begrænses til effekten af den systemiske pensionsreform. Fortsætte bestræbelser på yderligere at reducere skattebyrden for lavtlønnede inden for rammerne af et skifte til mere vækstvenlige ejendoms- og miljøskatter og ved at forbedre overholdelsen af skattereglerne og skatteinddrivelsen.
2. Øge indsatsen for at gennemføre reformen af de højere uddannelser, især ved at oprette et uafhængigt akkrediteringsorgan og en finansieringsmodel, der belønner kvalitet. Sørge for karrierevejledning på alle uddannelsesniveauer, forbedre kvaliteten erhvervsuddannelserne, herunder ved at styrke praktikordningerne, og forbedre unges beskæftigelsesegnhed, bl.a. gennem opsøgende foranstaltninger over for unge, der ikke er registreret hos arbejdsformidlingen og hverken er i arbejde eller under uddannelse. Tage skridt til at skabe et mere integreret og omfattende forskningssystem, herunder ved at koncentrere finansieringen om internationalt konkurrencedygtige forskningsinstitutioner.
3. Reformere den sociale bistand og dens finansiering yderligere med henblik på at sikre bedre dækning, tilstrækkelige ydelser, styrket aktivering og målrettede sociale tjenester. Udvide dækningen af de aktive arbejdsmarkedspolitikker. Forbedre omkostningseffektiviteten, kvaliteten og tilgængeligheden i sundhedssystemet.
4. Fremskynde udviklingen af gas- og elektricitetssammenkoblinger til nabomedlemsstater for at opnå en spredning af energikilderne og fremme konkurrencen via forbedret integration af de baltiske energimarkeder. Fortsætte bestræbelserne på at øge energieffektiviteten yderligere inden for transport, bygninger og varmesystemer.
5. Gennemføre reformer af retssystemet, herunder de igangværende reformer af rammerne for insolvens, voldgift og mægling, for at sikre mere erhvervs- og forbrugervenlige retlige rammer. Styrke indsatsen for at reformere den offentlige forvaltning, bl.a. ved at gennemføre reformer af styringen af statsejede virksomheder og øge konkurrencerådets institutionelle og finansielle uafhængighed.

Udfærdiget i Bruxelles, den [...].

*På Rådets vegne
Formand*